

158 DE CURAN. VULNER.

*quondam fuisse legimus Brasavolam doctis-
simum medicum. utuntur cynnabari, quo-
niam in ipso est potentia argentum vivum.*

DE RATIONE CURANDI

Morbum Gallicum cum deco-
ctione guajaci.

CAP. XI.

HUjus medicamenti potio maximam
habet prærogativam in curando
morbo Gallico, sive cum ulceribus fati-
gaverit, sive cum doloribus, aut tumo-
ribus, scabie, febre ethica, aut quibus-
que aliis affectibus, imò verò egomet
hoc medicamento curavi podraga labo-
rantes, ac quamplurimos præ morbo
Gallico tabefactos, & motu omni orba-
tos, pedibus, ac manibus qui in horas
vehementia dolorum marcescebant. Er-
go præparato corpore cum serapiis, hu-
moribus peccantibus accommodatis, ut
cum syrupo fumiterræ, melle rosaceo,
syrupo borraginis, epithimi, & aliis;
purgandum est corpus cum catapotijs,
aggregativis, aut de hermodactylis, aut
aureis, aut arthreticis, aut fumiterræ,
prout expedieret: factaque semel pur-
gatione, præparetur iterum ad secun-
dam purgationem sequenti decocto.

R. Po-

R̄. Polipodii quercini multum contusi
℥ iij.

folliculorum senæ ℥ j.

rhymi epithimi ana pug. j.

fiat decoctio in aquæ ℥ vi.

ad tertiæ partis consumptionem, cui
adde hermodactylorum pulveris in mo-
dum tritorum ℥ j.

ac deinde in expressione, & colatura for-
titer effecta, misce mellis communis ℥ j.
sacchari rubri ℥ semis; ac bulliant
simul donec despumentur.

Singulis itaque diebus summo mane, &
vesperi duabus aut tribus horis post me-
ridiem accipiat hujus syrupi libræ semis-
sem, donec universus exhaustus sit: ita
tamen ut qualibet vice tota decoctio a-
gitetur prius: qua absoluta præparatio-
ne, purgetur secundo corpus semidrach-
ma catapotio rem dictorum.

Altero autem à purgatione die, inci-
piet assumere decoctum ligni guajaci ad
hunc modum parati antea.

R̄. Ligni sancti molliti valde ℥ viij.

corticis ejusdem ligni apud Indos separa-
ti ℥ xij.

vini albi odorati ℥ xij, aquæ tantun-
dem, macerentur per diem naturalem
in vase vitreo, ac deinde lento igne,
ac cooperta olla coquantur paula-
tim ad tertiæ partis consumptionem,

cui

cui adde hermodactylorum valde tritorum ℥ ij.

quos cum decocto in vase simul valde agitabis, quo melior fieri possit commistio, ac deinde in ollam conjicies, reliqua decoctione plenam, ac tegas, ac mox ab igne separes.

Quæ ubi refrixit, ac subsederit, fiat gemina colatura in duplici vase; altera quidem majori quantitate, ac clarior per se servetur in vase mundo pro communi potu in prandio, & cœna; altera verò expressione multa fiat, ac reponatur item in alio vase mundo, de qua summo mane ac vesperi duabus aut tribus horis post meridiem; hyeme verò quatuor horis post cœnam, libræ semis sumet, ut dictum est; calidam quidem hyeme, reliquo tempore non est opus calefacere. quòd si decoctionem prædictam volueris efficaciorē facere, pro aqua capias decoctum fæculentæ materiæ, quæ ex priori superfluit, ad tertie partis consumptionem; & addas vinum, & reliqua quæ diximus in descripta jam decoctione fiant; donec tota jam bibita sit: victus ratio servanda est, quo tempore purgatur corpus, & præparatur syrupis, tunc carnes vervecinas seu castrati arietis elixas meridie concedimus; passas verò uvas vesperi: quo verò

tem-

tem
dore
bitè
fulas
ferre
fuer
adeò
pulle
solas
genc
dien
est a
usqu
mini
men
aut a
cuer
surg
& de
ut d
tuat
temp
habi
bit p
riter
cere
mus
hen
apu
tuti
port

tempore bibit decoctum guajaci, ac sudorem sustinet, debet jacere in lecto debite velatus, comedetque, ac coenabit passulas solas, cum modico pane, si vires ferre potuerint, Si verò æger debilior fuerit, aut delicatior, quàm qui rigidam adeò pati valeat abstinentiam, prandeat pullum elixum absque jure: coenet verò solas passulas. Hac demùm ratione regendus est æger, ad trigessimum usque diem: quo transacto, poterit bis, hoc est ad prandium & coenam, edere carnes, usque ad quadagesimum diem, plus aut minus pro morbi conditione: caveat tamen ne interea temporis, aut vinum, aut aquam aliam bibat ægrotus ac si placuerit tempore calido surgere è lecto, surgat quidem transactis viginti diebus, & duabus à sudore horis: sic enim fiet, ut dicta methodo servata sanitati restituatur æger cum optima membrorum temperatura, & totius corporis specioso habitu. eademque prorsus ratione licebit podagra laborantes, & paralyfi, pariter ac convulsione, ad sanitatem reducere, modo illud memoriæ mandaverimus, corticem scilicet ligni sancti detrahendum esse apud Indos; quoniam qui apud nos decorticatur, est debilioris virtutis. Similiter lignum sine cortice asportatum ad nos non probatur, eo quòd vires

vires gerat exhaustas, & cito nudum corrumpatur; non probatur etiam lignum absque corde, ob eandem rationem.

ANNOTATIO.

Nascente hoc morbo, statim se Empirici ad inunctiones transferebant, quæ (ut diximus, è causticis fiunt; edocti, quod ab Arabibus acceperant, ulcera cacoëthe, & quæ ipsi vocant, hujuscemodi curari præstidiis. sed certè ego satius existimo, talia admovere, quæ posteriores medici tanquam acerba minus approbavère, & nullius esse periculi cognovère qualis est ligni guajaca usus, eventum, experimento quoque quotidiano, & ratione approbatus. de quo ligno varii auctores ita singula adnotarunt, ut quare proficit (è natura ipsius depromptis causis) nobis dicendum reliquerint. Sciendum itaque est hanc arborem exactissimè omnia præstare, quæ in hoc expetuntur morbo nam quoniam è subtilissimis constat partibus, iisque calidis circa tertium gradum, & siccis, & resinosa est; potest plurimum exsiccare modis omnibus, hoc est per caliditatem, per siccitatem, per se (ut ajunt Philosophi) & per imbibitionem; potest & sudorem provocare, tum & subtiliare, & materiam liquare & abstergere, ac demùm eò quòd resinosa sit, putrefactioni resistere. Videtur autem & vim
quan-

quandam medicatam habere; propter quod
 & alvum movere solet. Cæterum illud no-
 tandum est (quod à perpaucais est animadver-
 sum) antiquum lignum magis acutum esse,
 magis dissolvere, eliquare, magis subtiliare,
 quàm recens. Quare ubi crassior est materia,
 & gummositatis multæ, id est magis eligen-
 dum. Recens verò exsiccatur quidem magis ea
 siccitate, quæ per qualitatem exsiccare potest;
 minus per eam, quæ fit à caliditate: quare
 ἀπλωές, vel simpliciter exsiccatur minus (ratio
 petatur ex quarto Metheor. Aristotelis:)
 confortatur autem magis. itaque in delicatiori
 temperatura, materia magis subtili hoc eli-
 gendum est. Verùm quia corticis mentionem
 facit noster auctor, approbatque summo ap-
 plausu recens medicorum turba; hæc addam
 de eo, multos indiscretè hoc uti, putantes
 magis exsiccare, quoniam siccior videtur: sed
 certè ignorant sicciorē esse ea siccitate, quæ
 à qualitate fit sicca, & ab imbibitione; non
 autem ea, quæ à caliditate: quare & minus
 colliquat, & subtiliat minus, & dissolvit,
 & sudorem minus movet.

Vini albi odorati] Non in omni tem-
 peratura, hac est utendum miscella: quis enim
 non formidet tale decoctum biliosæ tempera-
 turæ exhibere; quare indiscretè magno (meo
 iudicio) detrimento ægrorum usurparetur:
 annotatum enim est multos à potu vini illius
 malè affectos in insanabilem ægritudinem de-
 cidisse.

cidisse. Quare qui complexiones calidas, & siccas habent, habitudines extenuatas, materiam morbi adustiore; ij cavere ab eo potu debent: securius accipient, qui crassi sunt, & humidi, & quibus materia morbi segnior est, & multi lentoris, & in locis remotis; in iis enim non inutile erit addere, quod exportet virtutem ligni, & quod subtiliet etiam.

DE CURANDO MORBO

Gallico cum decocto rubi
parillæ.

CAP. XII.

Medicamentum hoc confert maxime ad morbum gallicum, & hydropem, quartanas fluxiones, atque stranguriam, podagram, & alios morbos, dummodo debite applicare quis illud sciat, & ut convenit, decoquere. Vulgo siquidem errant graviter, qui huius medicamenti ℥ iij. in aquæ tribus libris decoquunt, ad duarum partium consumptionem, alii ℥ ij. rubi decoquere jubent in aquæ libris duabus, ad medietatis consumptionem, alij ℥ iiij. in aquæ tribus libris elixant ad duarum absorptionem, de qua decoctione manè & serò propinant: deinde verò fæculentam illam materiam iterum coquunt in aqua pro potu communi, dum prandent